

มะหาด

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Lepisanthes rubiginosa* (Roxb.) Leenh

วงศ์ : SAPINDACEAE

ชื่ออื่น : หวดลาว หวดคา ชันรู มะหาดบาท มะหวดลิง กำชำ กำจำ

ลักษณะทั่วไป : ไม้พุ่มหรือไม้ต้นขนาดเล็ก สูงได้ถึง 10 เมตร ใบ เป็นใบประกอบแบบขนนก ใบย่อยมี 3-6 คู่ รูปไข่ถึงรูปไข่กลับ กว้าง 2-11 เซนติเมตร ยาว 3-30 เซนติเมตร ปลายใบแหลม โคนใบสอบ ผิวใบมีขน ดอก สีขาวถึงสีเหลืองอ่อนๆ ออกเป็นช่อตั้งจากปลายยอด หรือซอกใบ ยาว 50 เซนติเมตร มีกลิ่นหอมอ่อนๆ ดอกย่อย ขนาดเล็ก แยกเพศ กลีบรองดอก 5 กลีบ กลีบดอก 4-5 กลีบ เกสรตัวผู้หรือมีขนเกสรตัวผู้ 2 เกสรตัวผู้ 8 อัน ผล รูปรี เว้าเป็นพู ผิวเกลี้ยง ผลอ่อนสีเขียว แล้วเปลี่ยนเป็นสีเหลืองแดงจนแก่จัดสีม่วงดำ เมล็ด สีน้ำตาลดำ ไม่มีเนื้อหุ้ม

การกระจายพันธุ์ : เจริญเติบโตได้ดีในดินแทบทุกชนิด ชอบดินทุกชนิดที่ระบายน้ำได้ดี ชอบแสงแดดจัด มีเขตกระจายพันธุ์ในประเทศอินเดีย จีนตอนใต้ ออสเตรเลีย และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ส่วนในประเทศไทยพบได้ทุกภาค ตามป่าผลัดใบ ริมลำธาร ชายป่าชื้น ชายป่าดิบ ป่าเต็งรัง ป่าดิบแล้ง และพื้นที่โล่งแจ้ง ที่ระดับความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 300-1,200 เมตร

ออกดอก : ออกดอกในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงมีนาคม

การขยายพันธุ์ : เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง

ประโยชน์ : ตำรับยาไทย ราก รสเมาเบื่อสุขุม รักษาอาการไข้ ตำพอกศีรษะแก้อาการไข้ปวดศีรษะ ตำพอกรักษาผิวหนังคันคัน แก้พิษฝ้ายใน ขับพยาธิ วัณโรค แก้พิษร้อน แก้กระษัยเส้นเอ็น ต้มน้ำดื่ม แก้เบื่อเมา ราก ผสมกับสมุนไพรอื่นต้มน้ำดื่ม แก้ซาง (โรคของเด็กเล็ก มีอาการเบื่ออาหาร ซึม มีเมือกขึ้นในปากและคอ ลื่นเป็นฝ้า) เปลือกต้น บำรุงธาตุ แก้อาการพิการ แก้บิด สมานแผล ใบ แก้ไข้ ผสมกับสมุนไพรอื่นต้มน้ำดื่ม แก้ซาง ใบอ่อนรับประทานแทนผัก ชาวบ้านใช้ใบรองพื้นและคลุมข้าวที่จะใช้ทำขนมจีนเพื่อกันบูด ผล มีรสจัดฝาด ถึงหวานรับประทานเป็นผลไม้ แก้อท้องร่วง เมล็ด รสฝาด ต้มดื่มแก้ไข้ซาง แก้ไอกรน แก้ไอหอบในเด็ก แก้ไอเรื้อรัง บำรุงเส้นเอ็น

